

בעולם הזה להוליד בנים, שאותם בנים שהשאירו, בגללם יש להם שכר טוב בעולם הזה ובגללם יורשים אבותיהם חלק בעולם ההוא, ובארורהו.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא נוטע אילנות בעולם הזה. אם הצליחו - יפה. לא הצליחו - עוקר אותם ושותל אותם אפלו כמה פעמים, ומשום כך כל דרכי הקדוש ברוך הוא הן לטוב ולתקן את העולם.

בא אל אשת אחיך ויבם אתה. שהרי יהודה וכל השבטים היו יודעים את זה ועקר הדבר והקם זרע, משום שאותו הזרע צריך להתפקן הדבר ולגלם גלם לתקון שלא יפרד הזרע משרשו כראוי, זהו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב.

ובשנתקן אחר כך כראוי, אלו משתבחים בעולם ההוא, משום שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם, ומשום כך כתוב (קהלת ד) ושבח אני את המתים שכבר מתו, דוקא, מן החיים אשר הם חיים עדנה. מה זה עדנה? כמו שנאמר (בראשית יח) אחרי בלתי היתה לי עדנה, וכתוב (איוב לג) ישוב לימי עלומיו.

וטוב משניהם את אשר עדין לא היה [שלא שב לימי עלומיו] אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש. וטוב משניהם את אשר עדין לא היה, שלא שב לימי עלומיו ולא צריך להתפקן ולא סובל חטאים ראשונים, משום שהקדוש ברוך הוא נתן לו מקום מתקן בעולם ההוא כראוי.

בא ראה מה כתוב? (קהלת ח) ובכך ראיתי ורשעים קברים וגו', כמו שנאמר משום שהקדוש ברוך הוא עושה חסד ולא רוצה

דשכבו, בגיניהון אית לון אגר טב ביהוא עלמא, ובגיניהו ירתין אבהן דלהון חולקא ביהוא עלמא ואוקמוה.

תא חזי, קדשא בריך הוא נטע אילנין פהאי עלמא אי אצלחו יאות, לא אצלחו אעקר לון ושתל לון אפילו כמה זמנין. ובגין כך כל ארחוי דקודשא בריך הוא כלהו לטב ולא תקנא עלמא:

בא אל אשת אחיך ויבם אותה, דהא יהודה וכלהו שבטין הוו ידעי דא. ועקרא דמלתא, והקם זרע. בגין דההוא זרע אצטריך לאתתקנא מלה ולמגלם גולמא לתקונא דלא יתפרש גזעא משרשיה כדקא יאות, דהא הוא דכתיב (איוב לד) ואדם על עפר ישוב.

ובר מתפקן לבתר כדקא יאות, אלין משתבחי ביהוא עלמא בגין דקדשא בריך הוא אתרעי בהו. ובגין כך כתיב, (קהלת ד) ושבח אני את המתים שכבר מתו, דייקא. מן החיים אשר המה חיים עדנה. מאי עדנה, כמה דאת אמר (בראשית יח) אחרי בלתי היתה לי עדנה. וכתיב (איוב לג) ישוב לימי עלומיו.

וטוב משניהם את אשר עדין לא היה (דלא שב לימי עלומיו) אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש. וטוב משניהם את אשר עדין לא היה, דלא שב לימי עלומיו ולא אצטריך לאתתקנא, ולא סביל חובין קדמאי, בגין דקדשא בריך הוא (דף קפח ע"א) ירב ליה אתר מתקנא ביהוא עלמא כדקא יאות.

תא חזי, מה כתיב, (קהלת ח) ובכך ראיתי ורשעים קברים וגו', כמה דאתמר. בגין דקדשא בריך הוא עביד טיבו ולא בעא

לכלות את העולם, אלא כמו שנתבאר, וכל דרכיו כלם אמת וזכות להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם של הצדיקים שהם הולכים בדרך האמת, עליהם כתוב (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ.

וירע בעיני ה' אשר עשה וימת גם אתו. רבי חייא פתח, (קהלת יא) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך וגו'. בא ראה כמה ראוי לאדם להזהר מחטאיו ולהזהר במעשיו לפני הקדוש ברוך הוא, משום שכמה שלוחים וכמה ממנים הם בעולם שהם הולכים ומשוטטים ורואים את מעשי בני האדם ומעידים עליו [ו"ח עליהו] עליהם, והכל כתובים בספר.

ובא וראה, בכל אותם החטאים שנטמא בהם האדם יותר בעולם הזה, זהו חטא שנטמא בו אדם יותר בעולם הזה ובעולם הבא - מי ששופך זרעו לריק ומוציא זרע לחנם ביד או ברגל ונטמא בו, כמו שנאמר (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אפה לא יגרף רע.

בגדל זה לא נכנס למחצה ולא רואה תאר פניו של עתיק יומין, כמו שלמדנו, כתוב כאן לא יגרף רע, וכתוב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', ומשום כף כתוב (ישעיה א) ידיכם דמים מלאו. אשרי חלקו של האיש שירא מרבונו ויהיה שמור מדרך רעה, ויטהר עצמו להשתדל ביראת רבונו.

בא ראה, בבקר זרע [את] זרעך. הפסוק הזה בארוהו, בבקר - זהו בזמן שאדם עומד בכחו ויהיה בעלומיו, אז ישתדל להוליד בנים עם אשה שראויה לו, שכתוב בבקר זרע את זרעך.

לשצאה עלמא אלא כמה דאתמר, וכל ארחוי כלהו קשוט וזכו לאוטבא להו בהאי עלמא ובעלמא דאתי. זפאה חולקהון דצדיקניא דאינון אזלי בארז קשוט, עלייהו כתיב, (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ:

וירע בעיני יי אשר עשה וימת גם אתו. רבי חייא פתח, (קהלת יא) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך וגו'. תא חזי, כמה אתחזי ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי, ולאזדהרא בעובדוי קמי קדשא בריה הוא. בגין דכמה שליחן וכמה ממנן אינון בעלמא, דאינון אזלין ושאטין, וחקמאן עובדיהון דבני נשא, וסהדין עלוי [ו"ח עליהו] וכלא בספרא כתיבין.

ותא חזי, בכל אינון חובין דאסתאב בהו בר נש בהאי עלמא, דא איהו חובא דאסתאב ביה בר נש יתיר בהאי עלמא ובעלמא דאתי. מאן דאושיד זרעיה בריקניא, ואפיק זרעא למגנא בידיא או ברגלא ואסתאב ביה. כמה דאת אמר, (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אפה לא יגרף רע.

בגין דא לא עאל לפרגודא, ולא חמי סבר אפי עתיק יומין, כמה דתנינן כתיב הכא לא יגרף רע, וכתוב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי. ובגין כף כתיב, (ישעיה א) ידיכם דמים מלאו. זפאה חולקהו דבר נש דדחיל למאריה ויהא נטיר מאורח בישא, וידפי גרמיה לאשתדלא בדחילו דמאריה.

תא חזי, בבקר זרע [את] זרעך, האי קרא אוקמוה. בבקר, דא הוא בזמן דבר נש אתקיים בחיליה ויהא בעולימו, פדין אשתדל לאולדא בנין באיתתא דחזיא ליה, דכתיב בבקר זרע את זרעך.

דָּהָא פְּדִין זְמַנָּא אִיהוּ כְּמָה דְאַתָּא אָמַר, (תהלים קכז) פְּחָצִים בְּיַד גְּבוּר פֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים.

בְּגִין דִּיכִיל לְמִילָף לְהוּ אַרְחוּי דְקַדְשָׁא בְּרִין הוּא, וִיְהֵא לִיה אַגְרָא טָבָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי. דְכַתִּיב אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר מְלֵא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מִמֶּהם לֹא יִבְשׁוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. לֹא יִבְשׁוּ בְּהוּא עֵלְמָא, בְּזַמְנָא דְמֵאֲרִיהוּן דְדִינָא יִיתוּן לְקַטְרָגָא עֲלוּי. דְלִית לָךְ אַגְרָא טָבָא בְּהוּא עֵלְמָא, פְּהוּא דְאוּלִיף לִיה לְבָרִיה דְחִילוֹ דְמָרִיה בְּאַרְחוּי דְאוּרִייתָא.

תָּא חֲזִי, מַה אָמַר בְּאַבְרָהָם, דְכַתִּיב, (בראשית יח) פִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנֵיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרַךְ יְיָ לְעֵשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְעַל דָּא הוּא זְכוּ קְיִימָא לִיה בְּהוּא עֵלְמָא לְגַבִּי כָל מֵאֲרִיהוּן דְדִינָא.

וּבְגִין פֶּךָ בְּבִקֵּר זֶרַע אֶת זֶרַעְךָ, וְלַעֲרֹב אֶל תַּנַּח יְדָךְ, אֲפִילוֹ בְיוֹמֵי דְזַקְנָה, דְאִיהוּ זְמַנָּא דְסִיב בַּר נֶשׁ (לֹא יִמָּא כְבֵר אֲשַׁתְּדַלִּית וְדִי לִי אוֹ כְבֵר אֲשַׁתְּדַלִּית וְלֹא יִכִּילָנָא וְהִשְׁתָּא דְאָנָּא סִיב לִית אָנָּא בְּעֵי וְעַם כָּל דָּא) מַה כְּתִיב אֶל תַּנַּח יְדָךְ לֹא יִשְׁבּוּק מְלֵאוּלָדָא בְּהֵאֵי עֵלְמָא. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְלֹא תִדַּע אִיזָה יִכְשֹׁר הִזָּה אוֹ זֶה לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. בְּגִין דִּיקוּמוּן בְּגִינִיה בְּהוּא עֵלְמָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קכז) הִנֵּה נִחַלַת יְיָ בְּנִים, דָּא צְרוּרָא דְנִשְׁמָתָא סְטָרָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְלֵהֵאֵי נִחַלָה מָאן זְכִי לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַעֲלָא בְּהוּא נִחַלַת יְיָ, בְּנִים. אֵינּוּן בְּנִין זְכָאן לִיה לְנִחַלַת יְיָ, וְעַל דָּא זַפְּאָה הוּא בַר נֶשׁ דְזְכִי לִוֵן דִּיולִיף לִוֵן אַרְחוּי דְאוּרִייתָא כְּמָה דְאַתְמָר:

וְתִסֵּר בְּגַדֵי אֲלִמְנוּתָהּ מֵעֲלֶיהָ וְגו', תָּא חֲזִי, תְּמַר בֵּת פְּהֵן הוּת, וְכִי סְלָקָא דְעַתְּךָ דְאִיהִי אֲזֵלָא בְּגִין לְאַזְנָאָה עִם חֲמוּיָה, דְהָא

שְׁחָרִי אִזּוּ הוּא הַזְּמַן, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קכז) פְּחָצִים בְּיַד גְּבוּר פֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים, מִשּׁוּם שְׂיָכוּל לְלַמֵּד אוֹתָם דְרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה לוֹ שְׂכָר טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, שְׂפָתוֹב אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר מְלֵא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מִמֶּהם לֹא יִבְשׁוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. לֹא יִבְשׁוּ - בְּעוֹלָם הַהוּא, בְּזַמַּן שְׂבַעֲלֵי הַדִּין יִבּוּאוּ לְקַטְרָג עֲלוּי, שְׂאִין לָךְ שְׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם הַהוּא כְּמוֹ הַהוּא שְׂמַלְמֵד אֶת בְּנוֹ יִרְאֵת רַבּוֹנוּ בְּדְרָכֵי הַתּוֹרָה.

בָּא רָאָה מַה אָמַר בְּאַבְרָהָם, שְׂפָתוֹב (בראשית יח) פִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנֵיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרַךְ יְיָ לְעֵשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, וְעַל פֶּן אוֹתָהּ הַזְּכוּת קְיִימָת לוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא אֲצֵל כָּל בְּעַלֵי הַדִּין.

וּמִשּׁוּם פֶּךָ בְּבִקֵּר זֶרַע אֶת זֶרַעְךָ, וְלַעֲרֹב אֶל תַּנַּח יְדָךְ - אֲפִילוֹ בְיוֹמֵי הַזְּקָנָה, שְׁהוּא הַזְּמַן שְׂאָדָם זָקֵן, (לֹא יִמָּר כְּבֵר הַשְׁתְּדַלִּית וְדִי לִי, אוֹ - כְּבֵר הַשְׁתְּדַלִּית וְאִינִי וְכוּל, וְכַעַת שְׂאֵי זָקֵן אִינִי רוּצָה וְעַם כָּל דָּא) מַה כְּתוּב? אֶל תַּנַּח יְדָךְ. לֹא יִנַּח מְלֵאוּלִיד בְּעוֹלָם הַהוּא. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂלֹא תִדַּע אִיזָה יִכְשֹׁר הִזָּה אוֹ זֶה. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים - כְּדִי שְׂיַעֲמְדוּ בְּשִׁבְלֵוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְעַל פֶּן כְּתוּב (תהלים קכז) הִנֵּה נִחַלַת יְיָ בְּנִים. זֶהוּ צְרוּר הַנְּשִׁמוֹת, הַצֵּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. וְלְנִחַלָה הַזֶּה, מִי מְזַכֶּה אֶת הָאָדָם לְהַפְּנֵס לְאוֹתָהּ נִחַלַת יְיָ? הַבְּנִים. אוֹתָם הַבְּנִים מְזַכִּים אוֹתוֹ לְנִחַלַת יְיָ, וְעַל פֶּן אֲשֶׁרִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שְׂמִזְפָּה אוֹתָם לְלַמֵּד אוֹתָם דְרָכֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר.

וְתִסֵּר בְּגַדֵי אֲלִמְנוּתָהּ מֵעֲלֶיהָ וְגו'. בָּא רָאָה, תְּמַר הִיָּתָה בֵּת פְּהֵן, וְכִי תַעֲלֶה עַל דְעַתְּךָ שְׁהִיא הַלְכָה כְּדִי לְזַנוּת עִם חֲמוּיָה?

שְהָרִי הִיא, צְנִיעוּת נִמְצָאָה בָּהּ תָּמִיד. אֲלֵא הִיא הִיְתָה צְדָקָת, וּבְחֻכְמָה עֲשֵׂתָה אֶת זֶה, שְהָרִי הִיא לֹא הִפְקִירָה אֶת עֲצָמָה אֵלָיו, אֲלֵא מִשׁוֹם שִׁדְעָה יְדִיעָה וּבְחֻכְמָה הִתְבּוֹנְנָה, וְעַל כֵּן הִיא בָּאָה אֵלָיו לַעֲשׂוֹת [עמו] חֶסֶד וְאַמֶּת, וְעַל זֶה בָּאָה [בִּפְרִסְיָא] וְהִשְׁתַּדְּלָה בְּעֶסֶק הַזֶּה.

בֹּא רָאָה, מִשׁוֹם שֶׁהִיא יְדִיעָה יְדִיעָה וְהִשְׁתַּדְּלָה בְּעֶסֶק זֶה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה שֵׁם סִיּוּעַ בְּמַעֲשֵׂה הַהוּא וּמִיַּד הַתְּעַבְרָה, וְהִפְלִ הִזָּה מִמֶּנּוּ. וְאִם תֹּאמֶר, לָמָּה לֹא הִבִּיא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם בְּנִים מֵאִשָּׁה אַחֲרָת? לָמָּה מִזֹּו? אֲלֵא וְדָאִי שֶׁהִיא הַצְרָכָה לַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה וְלֹא אִשָּׁה אַחֲרָת.

שְהִי נָשִׁים הִיוּ שִׁמְהֵן נִבְנָה הַזֶּרַע שֶׁל יְהוּדָה, וּבָאוּ מִזֶּה דוֹד הַמְלֶכֶךְ וּשְׁלֹמֹה הַמְלֶכֶךְ וּמְלֶכֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וּשְׁתֵּי הַנָּשִׁים הִלְלוּ זֹו כְּמוֹ זֹו, תָּמִר וְרוּת שִׁמְתוּ בְּעֲלִיָּהֶן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהֵן הִשְׁתַּדְּלוּ לַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה.

תָּמִר הִשְׁתַּדְּלָה אֲצֵל חַמִּיהָ, שֶׁהוּא יוֹתֵר קְרוֹב לְבָנָיו שִׁמְתוֹ. מָה הַטַּעַם הִיא הִשְׁתַּדְּלָה אֲצֵלוֹ? שְׁכָתוֹב כִּי רָאָתָה כִּי גָדֹל שְׁלָה וְהִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה, וּמִשׁוֹם זֶה הִשְׁתַּדְּלָה בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה אֲצֵל חַמִּיהָ.

רוּת מֵת בְּעֵלָהּ, וְאַחַר כֵּן הִשְׁתַּדְּלָה בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה אֲצֵל בְּעֹז, שְׁכָתוֹב (רוּת א) וְתַגְלֵ מְרַגְלוֹתָיו וְתִשְׁכַּב, וְהִשְׁתַּדְּלָה עִמוֹ, וְאַחַר כֵּן הוֹלִידָה אֶת עוֹבֵד. וְאִם תֹּאמֶר, לָמָּה לֹא יָצָא עוֹבֵד מֵאִשָּׁה אַחֲרָת? אֲלֵא וְדָאִי הִיא הַצְרָכָה וְלֹא אִשָּׁה אַחֲרָת. וּמִשְׁתֵּי אֵלוֹ נִבְנָה וְנִתְּקַן זֶרַעוֹ שֶׁל יְהוּדָה, וּשְׁתִּיָּהֶן עֲשׂוּ בְּכִשְׁרוֹת, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם אוֹתָם הַמְּתִים לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן.

אִיהִי צְנִיעוּתָא אֲשֶׁתְּפַחַת בָּהּ תְּדִיר. אֲלֵא אִיהִי צְדָקָת הוֹת וּבְחֻכְמָה עֲבָדַת הָאִי, דְּהָא אִיהִי לֹא אִפְקֵרַת גְּרָמָה לְגַבִּיָּהּ, אֲלֵא בְּגִין דִּידִיעָה יְדִיעַת וְחֻכְמָתָא אֲסִתְּפַלַּת. וְעַל דָּא אִיהִי אֲתַת לְגַבִּיָּהּ לְמַעַבְד (עֲמִיָּה) טִיבוֹ וּקְשׁוּט, וְעַל דָּא אֲתַת (לְהַרְוִיָּה) וְאֲשֶׁתְּדַלַּת בְּעֶסְקָא דָּא.

תָּא חֲזִי, בְּגִין דְּאִיהִי יְדִיעַת יְדִיעָה וְאֲשֶׁתְּדַלַּת בְּעֶסְקָא דָּא. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד סִיּוּעָא תַּמָּן בְּהִהוּא עוֹבְדָא וְאֲתַעַבְרַת מִיַּד. וְכֹלָא הָוָה (דף קפח ע"ב) מְנִיָּה. וְאִי תִימָא אֲמָאִי לֹא אִיְתִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵינּוֹן בְּנִין מֵאֲתַתָּא אוֹחֲרָא, אֲמָאִי מִן דָּא. אֲלֵא וְדָאִי אִיהִי אֲצִטְרִיכָא לְעוֹבְדָא דָּא וְלֹא אֲתַתָּא אַחֲרָא.

תְּרִין נָשִׁין הָווּ דְּמִנְיָהוּ אֲתַבְּנִי זֶרַעָא דִּיהוּדָה, וְאָתוּ מְנִיָּהוּ דוֹד מְלֶכָא וּשְׁלֹמֹה מְלֶכָא וּמְלֶכָא מְשִׁיחָא. וְאֵלִין תְּרִין נָשִׁין דָּא כְּגוֹנָא דְּדָא, תָּמִר וְרוּת דְּמִיתוּ בְּעֲלִיָּהוּ בְּקַדְמִיתָא, וְאֵינּוֹן אֲשֶׁתְּדַלוּ לְעוֹבְדָא דָּא.

תָּמִר אֲשֶׁתְּדַלַּת לְגַבִּי חַמִּיהָ דְּאִיהוּ קָרִיב יְתִיר לְבָנָיו דְּמִיתוּ. מָאִי טַעְמָא אִיהִי אֲשֶׁתְּדַלַּת לְגַבִּיָּהּ, דְּכִתִּיב כִּי רָאָתָה כִּי גָדֹל שְׁלָה וְהִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה. וּבְגִין דָּא אֲשֶׁתְּדַלַּת בְּעוֹבְדָא דָּא לְגַבִּי חַמִּיהָ.

רוּת מֵת בְּעֵלָהּ וּלְבַתָּר אֲשֶׁתְּדַלַּת בְּעוֹבְדָא דָּא לְגַבִּיָּהּ דְּבַעֲזוּ דְּכִתִּיב, (רוּת א) וְתַגְלֵ מְרַגְלוֹתָיו וְתִשְׁכַּב. וְאֲשֶׁתְּדַלַּת בְּהַדִּיָּה וּלְבַתָּר אוֹלִידַת לִיָּה לְעוֹבֵד. וְאִי תִימָא אֲמָאִי לֹא נְפִיק עוֹבֵד מֵאֲתַתָּא אַחֲרָא, אֲלֵא וְדָאִי הִיא אֲצִטְרִיכַת וְלֹא אֲתַתָּא אַחֲרָא. וּמִתְרִין אֵלִין אֲתַבְּנִי וְאֲשֶׁתְּכֻלִּיל זֶרַעָא דִּיהוּדָה, וְתִרְוִוִיָּהוּ בְּכִשְׁרוֹת עֲבָדוּ לְמַעַבְד טִיבוֹ עִם אֵינּוֹן מִיתִיָּא לְאֲתַתְּקֵנָא עֲלָמָא לְבַתָּר.